

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TUVNIK

907.
Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica, II. drž. gimn.

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhsja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozemce 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Nove draginjske doklade.

Poverjeništvo UJU v Ljubljani je ob izmeni v ministrstvu prosvete, v zmislu sklepa seje ožjega sosveta, obnovilo vse tekoče zadnje zahteve slovenskega učiteljstva in jih predložilo novemu ministru prosvete g. Svetozarju Pribičeviću.

Med temi zahtevami je bilo tudi naše stališče k uredbi draginjskih doklad. Nikakor ne trdimo, da je uredba bila izdana pod vplivi organizacij, pač pa moramo konstatirati, da so naše zahteve pri prosvetnem ministru našle polno umevanje in da je pospešitev te uredbe velika za sluga prosvetnega ministra.

Naše zahteve so se omejevale na sledeče: **Draginjske doklade naj se v nobenem slučaju ne znižajo, kakor se to splošno namerava;** z draginjskimi dokladami naj se ublaži razmerje med I. in II. kategorijo in razmerje med plačami civilnega uradništva in častniki; draginjski razredi naj se odpravijo; stopnje draginjskih doklad naj se uredijo po položajnih plačah; otroškim vrtnaricam in učiteljicam ženskih ročnih del naj se prizna stanovanjska doklada; maksimiranje naj se odpravi; vsem upokojencem naj se prizna draginjska doklada kakor aktiv. uradnikom, po službenih letih in predpisih, ki so za aktivne uradnike v veljavi; **poročenim učiteljicam naj se priznajo polne dnevnice;** po enem letu bolezni naj prejemajo uradniki-bolniki polne dnevnice itd.

Ko smo zborovali z našimi predsedniki okrajnih učiteljskih društev na seji širjega sosveta v Celju, se je v ministrskem svetu odločevala usoda naših zahtev.

Časopisi so pričeli prinašati vesti o uredbi draginjskih doklad. Po prvih vesteh vidimo, da so naše zahteve uspele v sledečem: Razmerje med I. in II. kategorijo se je z novo uredbo vsaj v sedanjih prejemkih ublažilo, posebno pa razmerje med vojaštvom in civilnim uradništvom, ker so častnikom bolj prikrajšane doklade. Draginjski razredi še niso odpravljeni in bomo morali v tem oziru borbo nadaljevati. Doklade so se uredile obzirno do nižjih grup in kategorij po položajnih plačah. Odpadla je stanovanjska draginjska doklada, kar smatramo za pravilno, ker ne moremo tega sprejeti kot zvišane stanarine po čl. 37. uradniškega zakona, kakor se je to uredilo pri častnikih; zvišale so se pa tej dokladi odgovarjajoče splošne doklade. Tudi otroške vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del so prišle do svojih pravic, stanovanjskih draginjskih doklad, ker prejmejo znatno zvišane draginjske doklade. Maksimiranje se je odpravilo. Za upokojence bo treba odločne borbe, da se čimprej uredi tudi njihove penzije, posebno, da se odpravijo krivične kronске penzije. Presenetila nas je pa prav zadnja vest glede poročenih učiteljic, ker je bil v zadnjem momentu izpremenjen ta člen tako, da še nadalje prejemajo le pol doklad, o čemer govorimo več na drugem mestu.

Glavna borba se je vodila za to, da se draginjske doklade ne znižajo.

Kakor nam kaže tabela, ki jo prinašamo na drugem mestu, se to ni zgodilo; le pri dveh starostnih stopnjah je malo znižanje, drugače so se pa doklade celo zvišale.

Tako n. pr. bodo imeli le učitelji s 7—14 službenimi leti v II. kat.: 3 drag. razr. 40 Din manj, v 2. drag. razr. 90 Din manj in oni med 27—32 službenimi letom v 2. drag. razr. 70 Din manj. Drugi bodo imeli vsi višje drag. doklade, in sicer od 10—160 Din mesečno zvišane. V III. kat. se pa vsem otroškim vrtnaricam in učiteljicam ženskih ročnih del povišajo draginjske doklade za 240 do 390 Din mesečno.

Učiteljstva med 7—14 službenimi leti v II. kat. je v državi 3233, od tega 764 v Sloveniji, onega med 27—32 službenimi leti je v državi 1915, od tega v Sloveniji 374. Torej bodo prejelo od 40 do 90 Din znižane draginjske doklade v državi 5148 učiteljev oziroma učiteljic od tega 1138

v Sloveniji, medtem ko bo prejelo od 10 do 160 Din zvišane draginjske doklade v državi 11.237 učiteljev od tega 1838 v Sloveniji, ne všteti pri tem vse otroške vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del v III. kategoriji, ki bodo prejemale za 240 do 390 Din zvišane draginjske doklade.

V splošnem je torej dosežen glavni smoter borbe.

Nikakor nas pa ne more zadovoljiti rešitev glede poročenih državnih uradnic. Trdno smo bili uverjeni, da se odpravi ta krivica, saj je jasno to izjavil finančni minister, da se to sigurno izvrši. Do zadnjega trenutka so tudi vsi časopisi vzdržali to vest in po vsej pravici, ker po prvotni stilizaciji čl. 11. uredbe o draginjskih dokladah je bila poročenim uradnicam priznana vsaj delno polna draginjska doklada. Sicer pa prinašamo o tem podrobneje poročilo na drugem mestu.

Seja širjega sosveta v Celju.

Deževno in hladno vreme dne 17. aprila t. l. ni moglo motiti dobrega tovariškega razpoloženja pri sestanku širjega sosveta UJU poverj. Ljubljana. Kmalu po 8. uri so se začeli zbirati člani ožjega sosveta in predsedniki oziroma zastopniki okrajnih društev v veliki dvorani celjskega »Narodnega doma«, ki so jo za to lepo okrasile celjske tovarišice. Za pozorno ljubeznjivost jim bodi pristrčna hvala! Nikakor pa ne moremo opravičiti odsotnosti več okrajnih društev, nekatera teh v neposredni bližini; seja se je sklicala v Celje baš v to svrhu, ker je tamkaj naravno središče in so najugodnejše železniške zveze. V bodoče več točnosti!

Pred otvoritvijo seje sta prišla v zborovalno dvorano šef prosvetnega oddelka g. dr. Stanko Beuk in višji šol. nadzornik g. Engelbert Gangl, nakar je izročil g. šef poverjeniku tov. ravnatelju Luki Jelencu odlikovanje Belega Orla in uredniku »Učit. Tovariša« strokovnemu učitelju Ivanu Dimniku red Sv. Save V. razreda, v daljšem nagovoru povdarjajoč zasluge obeh odlikovancev. V imenu organizacije jima je v iskrenih bratskih besedah čestital poverj. namestnik tov. ravnatelj Anton Gnus. Nato se je v imenu obeh odlikovancev zahvalil poverjeniku tovarišu Jelencu in povdarjal, da ne smatra odlikovanja toliko za lastno osebo, temveč si je v svesti, da je s tem odlikovana cela naša stanovska organizacija, ki je dospela po desetletnih borbah do današnjega stališča in ugleda. Z viharimi vzkliki Nj. Vel. kralju Aleksandru I. kot vrhovnemu pokrovitelju narodne prosvete se je zaključila ta pristrčna tovariška slovesnost.

Poverjenik Jelenc otvori nato sejo širjega sosveta, konstatira sklepčnost in v kratkih potezah očrta delo poverjeništvu v minuli dobi s pogledom na naloge, ki še čakajo v bodočnosti našo stanovsko organizacijo.

Strokovni tajnik tov. Dostal je poročal o delovanju vodstva poverjeništvu UJU od zadnje pokrajinske skupščine. Omenjal je impozantni ljubljanski kongres UJU, ki bi se ne mogel prirrediti v tako velikem in uspešnem obsegu, da ni tvorila finančnega temelja Učit. tiskarna.

Najvažnejše delo našega poverjeništvu se je vršilo v smeri zakona o državn. činov., ki je bil jeseni predložen narodni skupščini. Vodstvo naše organizacije je bilo v neprestanem kontaktu s centralo v Beogradu, opozarjali smo stalno glavni odbor UJU na naše zahteve. Omenja delo našega agilnega, energičnega in zelo sposobnega predsednika UJU tov. Milutina Stankovića, ki ima za vsaj delno pravično uvrstitev našega stanu v pragmatiko velike zasluge.

Nato poroča strokovni tajnik podrobno o seji glavnega odbora UJU v Beogradu dne 16., 17. in 18. decembra 1923, ki sta se je udeležila s tov. P. Fleretom, kjer sta tudi predložila znano spomenico, objavljeno svoječasno v »Učit. Tovarišu«.

Navaja posamezne akcije, vloge in dopise, vse kar se je izvršilo v zadnji dobi

skala doklada. Sicer pa prinašamo o tem podrobneje poročilo na drugem mestu.

Tudi nas ne zadovoljuje to, da se je odložila rešitev vprašanja ureditve doklad upokojencem ter moramo smatrati za eno naših najnujnejših zahtev, da se to izvrši čimprej.

Neizprosa pa ostaja vlada v borbi glede draginjskih razredov in bi kmalu s členom 11. nove uredbe še poglobila to vprašanje.

Tudi člen 29. nove uredbe nas ne zadovoljuje, ker odlaga izplačilo diference za nazaj, t. j. od 1. oktobra 1923.

Da ni bilo teh poslednjih razočaranj, posebno glede vprašanja poročenih državnih uradnic in upokojencev, bi bilo naše zadovoljstvo z novo uredbo večje, kakor je tako. —k.

v zastopanju interesov našega stanu: v zadevi vpklica našega zastopnika v ministrstvu prosvete; glede redukcije učiteljic ženskih ročnih del; radi upokojencev iz leta 1919.; v zadevi glasovitega odloka M. Pr. O. N. br. 24.335 od 25. maja 1923; nadalje radi kolekovanja šolskih izpričeval; glede izpremembe prosvetne uprave za Slovenijo; v zadevi naših tovarišev-vojakov itd., itd., splošno o vseh korakih, ki so se storili v pogledu pravnega in materialnega položaja našega članstva. Nadalje priporoča redno, točno ter intenzivno delovanje v okrajnih društvih.

Obe poročili se sprejmeta brez debate na znanje.

Glavni blagajnik tov. Fegic poda poročilo za preteklo dobo. V podrobnostih ne navaja števil, konstatira nepovoljno blagajniško stanje koncem upravnega leta 1923 radi izredno številnih zastankov na članarini. Nadalje govori o naših gospodarskih podjetjih in organizacijah, ki naj jih vsak naš zaveden član ob vsaki priliki upošteva in pri vsakem naročilu podpira. Vse, kar rabimo, moramo naročiti izključno v lastnih gospodarskih podjetjih. Kaže na lepi razvoj »Zvončka«, ki se mu je v tako kratki dobi povečalo za toliko število njegovih naročnikov. Navaja števila oziroma imena posameznih posebno agilnih nabirateljev naročnikov. Omenja, da so prispevki za rezervni fond zadnji čas skoro popolnoma izostali. Zato predlaga, da plačuje članstvo vseh okrajnih društev rezervnemu skladu letni prispevek za vsakega člana po 5 Din zajedno s članarino v društveno blagajno, društveni blagajnik pa pošilja četrletno te zneske upravniku rezervnega sklada. Predlog je bil sprejet, kakor tudi nastopni predlogi: Članarina se plačuje mesečno vnaprej v društveno blagajno. Člane, ki so s članarino pol leta na dolgu, javijo društveni blagajniki centralni upravilistov UJU z naročilom, da se jim ustavijo listi. One člane, ki v preteklem letu niso plačali članarine, se črta iz društvenega imenika ter se jih toliko časa ne sprejme v organizacijo, dokler ne poravnajo zaostale članarine. Društveni blagajniki naj skrbijo za to, da se cela članarina vplača do konca šolskega leta glavni blagajni.

Debata, ki je sledila poročilu, je razjasnila v marsičem razmerje našega članstva do naših gospodarskih podjetij. V splošnem se je povdarjala velika važnost vsestranske podpore naših stanovskih institucij. Vse event. predloge, želje in navsvete naj okrajna društva pošiljajo poverjeništvu, ki jih bo skušalo uveljaviti po svojih zastopnikih v upravnih svetih gospodarskih zavodov. — Tov. Baebler (radovljiško dr.) predlaga, naj pobirajo članarino šolski voditelji in jo skupno pošiljajo društvu blagajniku, kjer pa šolski vodja ni organiziran, naj to prevzame kdo drugi. — Tov. Tomazič

pripominja, da se v Mariboru izvršuje ta praksa že 3 leta. — Poročilo glavnega blagajnika se sprejme z vsemi predlogi in nasveti z odobravanjem na znanje.

Sledilo je poročilo tov. P. Flereta o stališču organizacije radi izpremembe prosvetne uprave v Sloveniji. V daljšem referatu je očrtal stališče organizacije, na kar so bili sprejeti nastopni predlogi:

UJU, Poverjeništvo Ljubljana, je na seji širjega sosveta v Celju dne 17. aprila 1924 z ozirom na preureditev prosvetne uprave v oblastih in srezih, v kolikor ni določena z odredbami zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, sklenilo ministrstvu prosvete iz kulturnih vidikov in zahtev do končne ureditve z novim šolskim zakonom predlagati načeloma naslednje ureditev:

Načelno stališče z ozirom na šolsko upravo:

Učiteljstvo, organizirano v UJU, poverjeništvo Ljubljana se izreka:

1. Za to, da ostane dosedanja teritorij pokrajinske uprave v Ljubljani upravno z ozirom na prosveto nedeljen, ker vidi v tem stanju garancijo za razvoj slovenskega šolstva, umetnosti, znanosti in obče prosvete. S tem noče izražati nikakega plemenskega separatizma, marveč hoče povdariti svoje prepričanje, da je enotni državno-narodnostni prosvetni razvoj mogoč le ob individualnem razvoju posameznih narodnih edinic.

2. Šolska uprava bodi neodvisna od politične uprave, tedaj pod nadzorstvom in vodstvom strokovnjakov, vzeti iz vrst šolsko-prosvetnih delavcev.

3. Šolska uprava se poveri tem strokovnjakom po njihovih sposobnostih brez ozira na njihovo politično-strankarsko pripadnost; jamčiti pa morajo s svojim mišljenjem in delovanjem, da so zavzeti za državno-narodno edinstvo in za napredek svobodne narodne prosvete.

Za prehodno dobo: Nato so bile sprejete točke glede ureditve v prehodni dobi, ki se pošljejo merodajnim oblastvom in osebam.

O materialnih zadevah učiteljstva v zvezi z novim činovniškim zakonom je poročal urednik tov. Ivan Dimnik. Referat izide v prihodnji številki »Učit. Tovariša«.

Predlogi, nasveti in slučajnosti:

Nakazovanje penzijskih prejemkov. (Poročevalec Pavel Fleré.)

Da nastavniki in uradniki ministrstva prosvete ob svoji upokojitvi ne ostanejo brez vsakih prejemkov, tako brez aktivnih, ki se jim z dnem upokojitve ustavijo, brez penzijskih, za katere se glasom čl. 4. pravilnika o postopku pri upokojanju nastavnikov in uradnikov ministrstva prosvete od dne 6. novembra 1922 otvori kredit šele naknadno po izvršeni upokojitvi, in celo brez vseh prejemkov iz naslova akontacije na penzijske prejemke, za katero je mogoče prositi šele na podlagi izdajanja rešitve penzioniranja, se sklene naprositi ministrstvo prosvete, da začasno izda k omenjenemu pravilniku dodatno določbo, s katero se avtomatično z dnem upokojitve otvori kredit na akontacijo penzijskih prejemkov, in sicer: a) za nastavnike in uradnike, ki se upokoje s polno službeno dobo, v izmeri popolne pokojninske osnove za pokojnino v smislu čl. 140., odst. 2. in čl. 239. odst. 3. činovniškega zakona; b) za nastavnike in uradnike, ki se upokoje pred polno službeno dobo, pa v izmeri najnižje pokojninske osnove 50% v smislu čl. 140., odst. 2. činovniškega zakona.

Učiteljstvo, organizirano v UJU, poverjeništvo Ljubljana, smatra izdajo take določbe k omenjenemu pravilniku za čas, dokler se pravilnik sam ne izpremeni tako, da se penzijski prejemki avtomatično prenakazujejo iz aktivnih, za akt pravičnosti in humanosti, ker se po sedanjem, več mesecev trajajočem prenakazilu pre-